

UMPLIS—a környezetvédelmi tervezés információs rendszere

Az NSZK környezetvédelmi terve szükségessé tette egy környezetvédelmi információs rendszer létrehozását, amelyet UMLIS /Umwelt-Planungs-Informationssystem/ néven hagyott jóvá az NSZK Belügyminisztériuma. Az ezzel kapcsolatos kérdések vizsgálatánál több súlyos probléma merült fel. Így kitűnt, hogy a környezetvédelem problémája egyben koordinációs probléma is.

A környezetvédelmi tevékenység során ugyanis azt tapasztalták, hogy egyik probléma megoldása könnyen egy másik súlyosbodásához vezet. Ezért a társadalom különböző szektorainak és aspektusainak a környezetvédelem szempontjából a jövőben kiegyensúlyozottaknak kell lenniük. A környezetvédelmi problémák viszont csökönnyösen keresztezik egymást. Láncszerű kapcsolatról van szó, ahol bármely probléma megoldása több tudományág szakértőinek munkáját igényli. Az ilyen feladatok megoldása intenzív információcserét feltételez, ami ha önmagában nem is biztosítja a helyes koordinációt, de megteremti annak feltételeit. Természetesen a legjobb megoldás az intézkedéseknek az egész világra kiterjedő koordinációja lenne, egy országos szervezet is megoldást jelent.

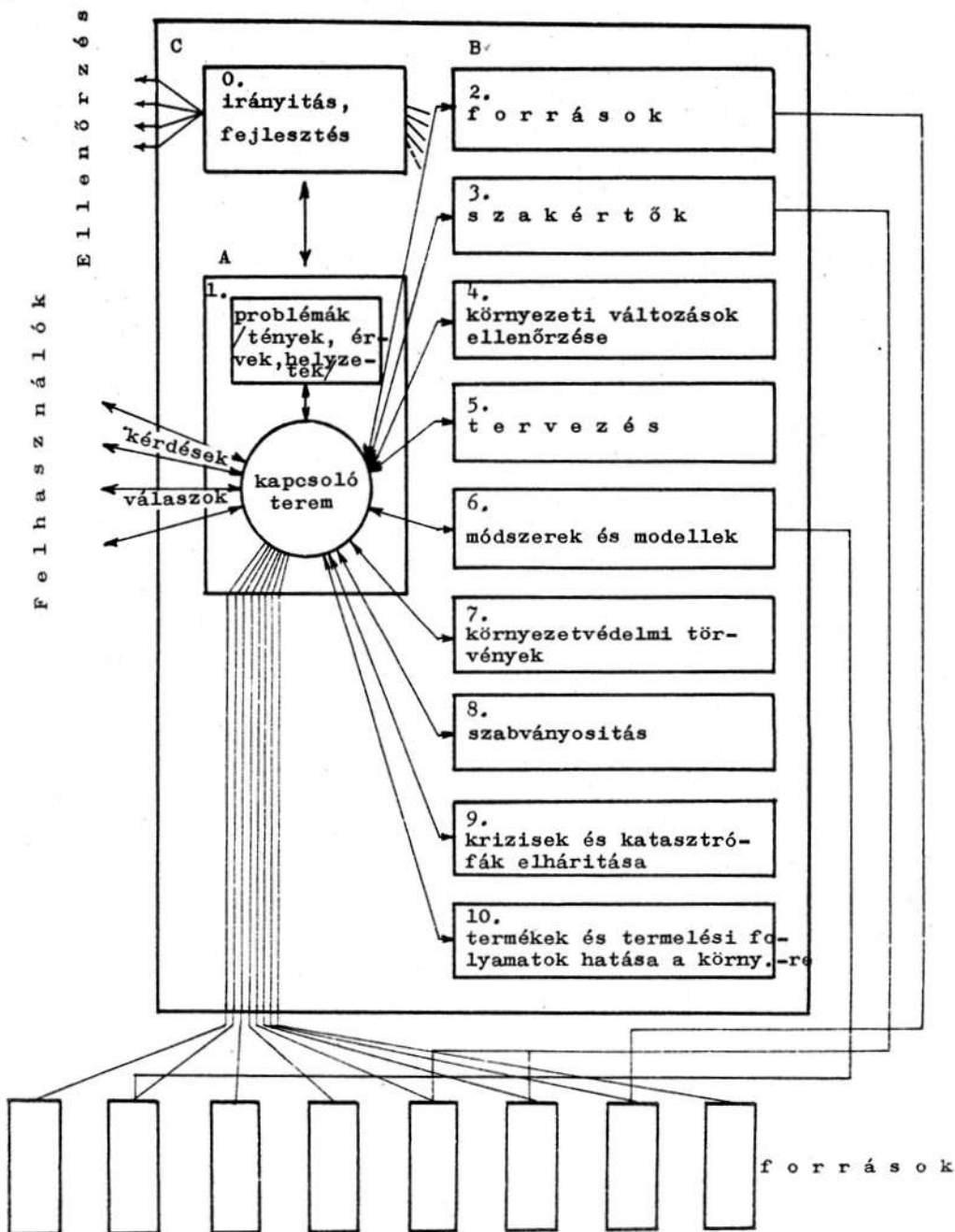
A környezetvédelem problémáinak legnagyobb része a technikai fejlődés következménye. Ennek ellenére csupán technikai szempontból nem oldható meg, hiszen sok egyéb társadalmi, gazdasági és politikai szempontot is figyelembe kell venni, továbbá azt is, hogy az egyébként tudományosan objektív és technikailag helyes döntéseknek politikai következményei is vannak.

A környezetvédelem egyik lehetséges meghatározása szerint fogalomkörébe tartoznak mindazok a tényezők, amelyek az élő szervezet létezését befolyásolhatják, vagy megfordítva, amelyeket az élő szervezet befolyásolhat. Természetesen az ember esetében szó lehet közvetett hatásokról is. Ennek értelmében a környezetvédelem tényezői lehetnek természetesek és pszichológiaiak.

A környezetvédelemnek a tudomány és technika eredményeit és várható fejlődését is figyelembe kell vennie, így a környezetvédelmi-tervezési-információs rendszernek is magában kell hordoznia a fejlődés, a változtathatóság lehetőségét.

Az előbbi gondolatmenet, egybevetve a környezetvédelmi problémák megoldásának sürgősségével, nyilvánvalóvá teszi, hogy környezetvédelmi tervezés nem képzelhető el információs rendszer nélkül. Egy információs rendszer kialakítása alapfeltételévé válik a felelősségteljes környezetvédelmi politikának.

A terv lényege, hogy nem egyszerű dokumentációs rendszer vagy nyilvántartás, de nem is teljes szervező-irányító rendszer, ami magától kínálja az optimális megoldást. Célja, hogy feltárja az admi-

nisztráció és koordináció lehetőségeket, az adott helyzet információit, nehézségeit és lehetséges megoldásait. Nem az a cél, hogy minden elképzelhető információt tároljon, hanem, hogy az egyszer már felmerült információk aktiválását - és ezzel felhasználását - lehetővé tegye, bárhol is legyen az kapcsolatban az emberi léttel. Az UMPLIS tehát röviden koordinációs és kommunikációs eszköz azok számára, akik felelősek a környezetvédelmi politikáért.

A környezetvédelmi-tervezési-információs rendszer alapelveit az NSZK Szövetségi Kormányának 1971 őszén kibocsátott Környezetvédelmi Programja tartalmazza. /Umweltprogramm der Bundesregierung, Drucksache VI/2710, Bonn, 14. Oktober 1971/. Eszerint legfontosabb funkciói a következők:

Szövetségi szinten elő kell segítenie:

törvények előkészítését;

létező törvények felülvizsgálását;

a koordinációt a helyi és szövetségi hatóságok között éppen úgy, mint nemzetközi szinten;

a szakterület kutatását és fejlesztését;

a megoldási lehetőségek variációinak kidolgozását;

a törvények és rendeletek hatásának megfigyelését és ellenőrzését;

a környezetvédelmi politika fejlődését;

az oktatást és továbbképzést;

az általános helyzet- és trendinformációk feldolgozását.

A rendszernek legalább alapelveit tekintve nyilvánosnak kell lennie, biztosítani kell a közvélemény tájékoztatását és beleszólási lehetőségét.

Közvetítenie kell a felhasználók és

adatbankok,

környezetvédelmi ellenőrző hatóságok,

dokumentációs központok,

kutatási és fejlesztési intézetek stb.

között.

Operatív adatszolgáltatásként is működnie kell, így hasznosítható a különböző területekről érkező információk hálója.

Egy probléma-fájl segítségével mindenkor reprezentálni tudja a környezetvédelem helyzetét, és így elősegíti a modellkísérleteket.

Megoldási lehetőségek ábrázolásával segíti elő, hogy a kormányzat felismerje a probléma sokrétűségét.

Szerepe azonban nem az, hogy a munkát szervező intézmény legyen, csupán információs segítséget nyújt mind a Szövetségi Kormány, mind a tartományi és helyi hatóságok részére.

Tervezésének és fejlesztésének alapelvei:

a rendszernek a szükségletek szerint állandóan továbbfejleszhetőnek kell lennie;

létrehozásában részt kell vennie minden leendő felhasználójának;

jelenleg létező rendszerek elemzésének segítségével kell létrehozni;

a rendszernek mindenkor a választás lehetőségét kell ábrázolnia, felsorolva a lehetőségek mellett és ellen szóló érveket.

A rendszer néhány jellegzetessége:

különböző alrendszereket tartalmaz;

része az NSZK Szövetségi Információs Bank rendszerének;

központi magja egy kapcsolótermi központ, ahonnan a központi részeivel és külső partnereivel egyaránt kapcsolatot lehet tartani.

Az NSZK szövetségi belügyminisztere felelős a Szövetségi Környezetvédelmi programért. Az UEMPLIS fejlesztése során felmerült problémák a Belügyminisztérium Osztályközi Bizottságához /IMA = Interministerieller Ausschuss/tartoznak. Az UEMPLIS része lesz a Környezetvédelmi Hivatalnak /Bundesamt für Umweltfragen/.

Az UEMPLIS tervezése és kivitelezése előreláthatólag 5 évet vesz igénybe, a munkacsoportok jelentéseiket folyamatosan az IMA-hoz adják le.

Kidolgozását lépcsőzetesen fogják végrehajtani. Az első lépés követelményei: - az összes fázis szervezésének megtervezése; - az UEMPLIS további fejlesztésének és a 0 - 8 alrendszerek továbbfejlesztésének koncepciói.

/La Rivista dell'Informazione, 4.k. 4.sz. 1973. p.59-67./

Völgyes Tamás